

1. Bevezetés a keresztyén etikába.

Honnan hová:

Az első részben az a cél, hogy az etika általános definícióitól eljussunk a keresztyén meghatározásáig. A keresztyén etika alapja Isten kijelentése, amelyből útmutatást kaphatunk arra nézve, mi a jó és a rossz.

Óravázlat:

Célrendszer

Téma	Kognitív cél	Affektív cél	Pragmatikus cél
Bevezetés a keresztyén etikába	Annak megértése, hogy a jó és rossz relatív fogalmak, ezért csak egy stabil értékrend (a Biblia) lehet alkalmas iránytű az ember számára.	A tanuló érezze át a biztos alap szükségességét, amely segítségével vizsgálhatjuk döntéseinket, tetteinket.	A bizonytalanság és a stabilitás a megélése, megfogalmazása, a motivációk és az attitűdök sokféleségére való rácsodálkozás.

Óravázlat:

- Motivációs feladat: Feladattár 2. feladat: „Gyűjtsetek össze erkölcsi alapigazságokat (pl. lopni nem helyes)! Beszélgetsetek arról, melyiknek van bibliai alapja!”

Ilyen alapigazságok lehetnek például:

- Tiszteletben kell tartani a másét.
 - Kölcsön kenyér visszajár.
 - Mindenki önmagáért felelős.
 - Felelősek vagyunk tetteink következményeiért.
 - Tégy jót, és veled is jót fognak tenni.
 - A jó cselekedetek elnyerik méltó jutalmukat.
 - Szabad ember szabadon elmondhatja a véleményét bármiről.
- Tanári előadás az etika szó eredtéről
 - Páros feldolgozás: párokban beszélgetsenek a Lk 6, 43-ról: fogalmazzák meg egy mondatban a szakasz üzenetét, majd fogalmazzanak meg kérdéseket, amit felvet bennük!
Például: A gyümölcséről ismerhető meg, milyen a fa: jó, vagy rossz. Az ember tettei nem lehetnek teljes ellentétben szívének állapotával. A benső rendezettsége, stabil értékrendje tükröződik a tettekben, és ez fordítva is igaz.

- Tanári közlés a jó és rossz relativitásáról. (szemléltetéssel, akár kisvideók – újságcikkek alkalmazásával)
Pl.: A Mátix című filmből a kék és piros tableta közötti döntés nehézségéről:
<http://www.youtube.com/watch?v=ZKiu2KIk4kA>
A ThruMan show című film a látszatvilágról:
<http://www.youtube.com/watch?v=JPuxgzDkTto> (3 perces összefoglaló)
- Kiscsoportos munka: 2-3 kiscsoportban beszélgessenek arról, hogyan segít tájékozódni a Biblia arról, hogy mi a jó és mi a rossz? Konkrét élethelyzeteket, konkrét bibliai tanításokat gyűjtsenek össze a tanulók. Osszák meg az egyes csoportok, mire jutottak!
Pl.:
 - A Bibliában több olyan „bűn és erénykatalógus” található, amelyek konkrétan felsorolnak Isten szerint jó vagy nem jó dolgokat, például Gal 5, 16-26.
 - A jó és rossz megítélésére Isten a Tízparancsolatban, és más törvényekben ad útmutatást. Jó példa lehet Jézus tanítása a Hegyi beszédben (Mt 5-7), ahol sokféle élethelyzetbe ágyazva magyarázza a Törvényt.
 - Olyan történeteket lehet példának hozni, amikor jónak látszott egy tett, de hosszabb távon kiderült, hogy ez nem a jó irány.
 - Konkrét bibliai példa lehet, mikor az ember a látszat alapján ítél.
- Végül alkossunk két csoportot az osztályból, és vezessünk le egy vitát a következő állításról: „Az ember felelősséggel tartozik döntéseiért”! Igyekezzünk pro és kontra érveket felsorakoztatni, majd reflektáljunk az egyes érvekre! Pl.:
 - Mellette: Minden felnőtt embernek kötelessége a felelősségvállalás. Mindenki felelős a tetteiért, aki cselekvőképességének teljes tudatában van.
 - Ellene: Annyi körülmény játszik közre a tetteinknél, hogy mindenért nem tudunk felelősséget vállalni. Ki dönti el, hogy mennyi a saját felelősségünk? Mi volt például külső körülmény egy-egy döntésünkénél?
- Összegezzük az órán feltárt felismeréseket, készítsünk vázlatot a füzetbe a felismerésinkről!

Énekjavaslat:

274. és 299. dicséret

Valláspedagógiai, teológiai háttér:

- Az egész modul során fontos szem előtt tartanunk, hogy egy alapmodullal dolgozunk. Ez azt jelenti, hogy most kell lefektetni és megerősíteni olyan fontos alapokat, amelyek a jövőben a keresztyén életmód, életgyakorlat meghatározói lesznek. Lesz lehetőség később, a kiegészítő etika modulok segítségével az egyes témákban való elmélyülésre, mert erre a modulra épülnek.

Akármilyen teológiai tudomány oldaláról közelítünk, az etikai szempontokat szem előtt kell tartanunk. Valószínű, hogy több téma is előkerült már hittanórán, korábban is, valamilyen témával kapcsolatban.

- A serdülő fiatal számára identitásfejlődésében kulcsfontosságú a jó és rossz meghatározása: az alap keresése, aminek segítségével meg tudja határozni önmagát. Ebben a folyamatban a keresztyén etika fontos támpontot nyújthat. Természetesen nem biztos, hogy minden tanuló azonosulni tud a vallástanár által képviselt állásponttal. Ha épp a lázadás időszakát éli, akkor a keresztyén etika jó és rossz meghatározása ellen is lázadni fog. Nagyon fontos, hogy engedjük reflektálni a fiatalokat! Még akkor is kezdeményezzünk dialógust velük, ha nem értenek egyet egymással, vagy nem fogadják el az általunk elmondottakat! (Az identitásfejlődésről, egyéb valláspedagógiai információkról ld. részletesen a Valláspedagógiai segédletet)
- A téma egyik megközelítési lehetősége és fontos háttere az individualizáció folyamata (és a nagymértékben individualizálódott fogyasztói társadalom), valamint a radikális konzervativizmus együttes jelenléte, fejlődése a világban. A szabadság és biztonság igénye egyszerre van jelen az életünkben. Ha ezt a két folyamatot együtt látjuk, és meg tudjuk érteni mindkettő szükségességét, ugyanakkor rálátunk a veszélyeire, akkor közelebb kerülünk a jó és rossz etikai problémájának megértéséhez.
- A motiváció¹ és attitűd² olyan szakszavak, amelyek mára szinte a köznyelv részévé váltak. Azonban sokan nem a megfelelő értelemben használják ezeket. Érdemes az emberi cselekvés két alapvetően meghatározó szempontját elmagyarázni!
- A felelős viselkedés és a gondolkodásmód felé kell segítenünk a tanulókat. Ezt még sokszor felnőtt emberek sem kedvelik, mert sok erőfeszítést, lemondást igényel, illetve azt feltételezi, hogy a vágyon, kívánságon már képes az ember uralkodni. Ez utóbbi az érett személyiség egyik jellemzője, melynek az a lényege, hogy az ember nem szerzi meg rögtön azt, amire vágyik. Képes mérlegelni, átgondolni, késleltetni a vágyat.

A keresztyén etika a keresztyén értékrenden alapul, ehhez pedig egyértelműen szükség van arra, hogy az ember lássa, mi a jó és mi a rossz. Ez gyakran összemosódik a mai világban, miközben a Szentírás határozottan különbséget tesz a két fogalom között, és ezzel támpontot, segítséget nyújt. A jót jónak, a rosszat rossznak sokszor nehéz nevén nevezni: néha kellemetlen vagy fájdalmas. Isten Igéje leleplezi a bűnt, szembesíti az embert saját magával: tökéletlenségével, törekenységével. A tanuló számára is nehéz lehet ez a szembesülés. A vallástanárnak empatikusan, de

¹ motiváció: cselekvésre ösztönző készletetés; indíték (forrás: <http://idegen-szavak.hu/motiv%C3%A1ci%C3%B3>)

ugyanakkor a bibliai értékrendet világosan képviselve kell a különböző etikai kérdésekben állást foglalnia.

- Érdemes tisztázni a bevezetésben az ún. természeti törvény fogalmát. Aquinói Szent Tamás Etikájának alapgondolata: az ember Istennek a rá vonatkozó elgondolásának a betöltése, szabad megvalósítása. Pál apostol ezt új embernek nevezi. A hajlamok formájában adott isteni elgondolás és az azt igenlő helyes irányultságú ész együttesét nevezi Tamás erkölcsi természeti törvénynek, LEX NATURALISNAK.³

Módszertani javaslatok

A keresztyén etikába történő bevezetés kiindulhat általános etikai megállapításokból, helyzetek vizsgálatából, vagy magának az etika szó a jelentésének tisztázásából is. A bevezető órán célszerű a vélemények megszólaltatása és ütköztetése mellett az alapfogalmak tisztázása és begyakoroltatása, hogy a későbbiekben megfelelően és bátran használják. Érdemes arra is törekedni, hogy a tanulók véleménye árnyalttá váljon. Egy-egy problémára való érzékenység kiemelt feladat, fejlesztése fontos szempont. Fontos, hogy a csoportban/osztályban megtanulják a diákok egymás véleményét meghallgatni, és azt tiszteletben tartani. Ugyanakkor fontos megerősödniük és ragaszkodniuk saját véleményükhöz, álláspontjukhoz is.

Az órán a páros és a csoportmunkának fontos szerepe van: hogy fejlessze az együttműködés készségét. Igyekezzünk keverni a csoportot, hogy ne mindig ugyanazok a diákok dolgozzanak együtt! A vita levezetésénél mondjuk el előre a vita szabályait és ügyeljünk a moderálásra, és az időre!

² attitűd: 1. Magatartás, viselkedés, modor, szellemi beállítottság, szerep.

2. Hozzáállás, viszonyulás valamihez, vagy valakihez. (forrás: [ttp://idegen-](http://idegen-szavak.hu/motiv%C3%A1ci%C3%B3)

szavak.hu/motiv%C3%A1ci%C3%B3) ³ Ezen középkori nézet szerint a természetjog nem

más, mint Isten akaratának kifejezése. Ezt az irányzatot képviselte [Hippói Szent Ágoston](#) és

[Aquinói Szent Tamás](#). Megkülönböztetik az örök törvényt (*lex aeterna*), az isteni törvényt (*lex*

divina), a természeti törvényt (*lex naturalis*) és az emberi törvényt (*lex humana*). (forrás:

<http://hu.wikipedia.org/wiki/Term%C3%A9szetjog>)